

Tyskland var länge ledande i Europa både ifråga om köttkonsumtion och industriell livsmedelsproduktion.

Nu upplever landet sin andra omvälvning efter Berlinmurens fall.

Köttkonsumtionen minskar och antalet ekologiska konsumenter har mer än fördubblats efter livsmedelskrisen för tre år sedan.

För ett år sedan tog dessutom Tysklands gröna jordbruks- och konsumentminister Renate Künast fram ett så kallat Bio-märke som lever upp till kraven i EUS förordning om ekologiska produkter.

Drygt 20 organisationer och institut forskar idag i ekologiskt jordbruk och djurhållning.

I mitten av euforin hörs dock en hel del varnande röster. Långtifrån allt det, som påstås härstamma från ekjordbruk håller ännu måttet.

Lyckad tysk ekomat-vändning

Andrea Kunzelmann, föreståndarinna för den nyöppnade avdelningen för ekologisk mat, Bioladen, på varuhuset Karstadt i Berlin visar ett vakuumpackat paket av ekologiskt odlat kaffe.

Kön till kassan är lång vid i Berlinvaruhuset Karstads nyöppnade avdelning för ekologiska livsmedel. Det går inte att ta miste på att biologiskt odlad mat är populärt här i stadsdelen Kreuzberg, där många "övervintande" tyska sextioåttor och aktivister för alternativrörelser bor sida vid sida med invandrare från Turkiet och andra länder.

Det är det här vi säljer mest av, säger föreståndarinnan Andrea Kunzelmann, och visar ett vakumpackat paket av ekologiskt odlat kaffe.

Enligt henne har omsättningen ökat kontinuerligt sedan avdelningen öppnades för drygt sex månader sedan. Den snabbt ökande användningen av genmanipulerade orga-

nismen i livsmedelsproduktionen oroar många tyskar.

Kanske är det även denna rädsla som ligger bakom det ökade intresset för ekomat, konstnerar Kunzelmann.

Hon berättar att prisnivån i Bioladen, som affären kallas på tyska, ligger i genomsnitt 28 procent högre än för motsvarande icke-ekologiskt odlade eller tillverkade livsmedel.

Vi har allt från grönsaker till pasta, men vi har tänkt även på dem som inte vill avstå från kött. Ekologiskt djurhållning är inne just nu i Tyskland. När det gäller enskilda grönsaker säljer vi dock mest ekologiskt sparris när det är säsong. Det finns flera bönder strax utanför Berlin som ägnar sig åt sparrisodling, berättar Andrea

Kunzelmann.

BIOBÖNDER

Vi åker till Beelitz där vi träffar en av dessa så kallade biobönder. Hans gård ligger ett par mil sydväst om Berlin. Mannen gör oss dock en aning besviken. Allt är nämligen inte guld som glänser.

– Det är svårt att uppnå hundra procent säkerhet när det gäller ekologiska livsmedel, säger tyske sparrisodlaren, Josef Jakob, som använder hästspilling från regionen Brandenburg som dynga.

Jakob, som är en av delstaten Brandenburgs största sparrisodlare, tror sig aldrig helt kunna spåra samtliga ingredienser i fodret som hästarna äter.

– Då skulle jag tvingas anställa självaste Sherlock Holmes, säger

Jakob och skrattar.

Därför har han valt att presentera sina sparrisar under ett tidigare erkänt kontrollmärke "integrerad odling". Kontrollerna utförs av tyska lantbruksinstitutet Pro Agro.

Jakob är inte helt lycklig över jordbruksminister Renate Künasts nya Bio-märke. Han tror inte att alla kan odla eller djurhålla enligt Bio-märkets riktlinjer.

– Många lantbrukare, som producerar kvalitativt högvärdiga och ekologiskt helt acceptabla produkter, kan drabbas hårt om deras produkter inte blir ekologiskt godkända, säger Josef Jakob.

Han anser dessutom att ansökningarna om Bio-märket leder till ökad byråkrati. En företeelse, som enligt

Trots att prisnivån på varuhusavdelningen i Berlin ligger cirka 28 procent över genomsnittsnivån säljs i relativt stora mängder ekomat.

sparrisodlaren Jakob, redan idag tar största delen av tyska jordbrukarnas arbets- och fritid.

Ekologiskt jordbruk är ändå ingen patentlösning överallt enligt Josef Jakob.

- Vi behöver även i framtiden industriellt bearbetat livsmedel. Vi kan inte gå tillbaka tvåhundra år, till tiden då man brukade ha egen ko som vederbörande sedan kunde slakta när magen började knorra, påpekar Jakob.

ÖKAT FÖRTROENDE

De tyska kunderna verkar dock ha återfått förtroendet för ekologiska livsmedel efter nitrofenskandalen 2002. Jordbruksminister Künast vill höja ekoproduktionens antal till 20 procent av totalproduktionen fram till

år 2010.

Ekologiskt profilerade personalrestauranger och vanliga restauranger är en marknad som utvecklas snabbt i Tyskland. Vinstmarginalerna för producenterna och grossister för den ekologiska frukten har dock försämrats under 2002. Något lägre vinstmarginaler väntas för dessa företag under 2003.

EKOMARKNADER

40 nya ekologiska stormarknader på över 200 kvadratmeter har öppnat de senaste två åren i Tyskland. I Frankfurt öppnar kedjan Basic och kedjan Alnatura var sin butik i vår. Båda butikerna är på över 500 kvadratmeter.

Att lyckas på den tyska marknaden för ekologiska produkter är enligt samstämmiga

marknadsaktörer helt en fråga om relationer. Hälsokost-kedjorna är viktiga potentialer för export från Sverige eftersom dessa hanterar mindre volymer. Även de har en omfattande Private Label-aktivitet. Livsstilsprodukter, snabbmat och kakor är andra aktuella produktkategorier.

En stor del av de tyska ekoprodukterna har traditionellt sålts genom hälsokostkedjorna. Allt tyder på att de tyska konsumenterna nu håller på att vakna för ekologiska produkter. Enligt en färsk undersökning anser 37 procent av tyskarna att ekomaten smakar bättre än den traditionellt tillverkade och 33 procent föredrar livsmedel utan några som helst kemikalier.

I en tysk studie för några år sedan uppgav

40 procent av tyskarna att de inte köper ekologiskt för att de inte litar på att det verkligen är det. Folk har däremot stort förtroende för det de köper i gårdsbutiker, ekologiskt eller ej.

UPPSJÖ AV MÄRKEN

De som köper ekologiskt mer regelbundet gör det för att de vill ha livsmedel som de uppfattar som färska, smakliga, näringsriktiga, bekväma, miljövänliga, inte för dyra.

Konsumenterna hade länge svårt att hitta produkterna eftersom det fanns så många olika märken. De tyska ekologiska organisationerna har därför haft mycket svårt att enas och därför fanns det över 100 olika privata märken för ekologisk produktion.

Tyska konsument-

Odlare av ekologisk sparris.

BIO-certifikat, som tilldelas bönder och företag som tillverkar biologiskt och ekologiskt livsmedel.

Plantering av sparris på en stor sparrisodling på en ekologisk gård.

Den tyska jordbruksministern Renate Künast, som såg till att ekomatmärket BIO infördes i Tyskland.

verket anser att det nya "Bio"-märket öppnar möjligheten för en jättemarknad, där efterfrågan emellertid kommer att ta många år att tillfredsställa.

Markku Björkman